

Številka: 354-193/2023-2 (256)

Ljubljana, dne 13. 11. 2023

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
DIREKTORAT ZA JAVNO ZDRAVJE
Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana

Zadeva: Konkretna smernice z vidika vplivov na zdravje ljudi za pripravo občinskega podrobnega prostorskega načrta za del enote urejanja prostora BA05 v občini Ilirska Bistrica

Skladno z vašo vlogo št. 354-124/2023-2 z dne 18. 10. 2023 vam posredujemo konkretne smernice po 1. odstavku 119. člena v povezavi s 129. členom Zakona o urejanju prostora (UL RS, št. 199/21 s spremembami in dopolnitvami – ZUreP3) za segment zdravje ljudi za pripravo občinskega podrobnega prostorskega načrta za del enote urejanja prostora BA05 v občini Ilirska Bistrica.

Zahtevek za izdelavo mnenja izvira iz vloge RISBA Maja Ambrožič Fučka s. p., Cesta 43A, 5270 Ajdovščina, št. 21-128-01-02-10 z dne 13. 10. 2023, ki je bila kot nosilcu urejanja prostora posredovana Ministrstvu za zdravje in je bila priložena vaši vlogi.

V pregled za izdelavo mnenja smo po elektronski pošti prejeli naslednjo dokumentacijo:

- Izhodišča za pripravo občinskega podrobnega prostorskega načrta za del enote urejanja prostora BA05 v naselju Bač. Izdelovalec: RISBA Maja Ambrožič Fučka s. p., Cesta 43A, 5270 Ajdovščina; številka OPPN: 21-128-01, datum izdelave: oktober 2023.

Kot izhodišče za izdelavo mnenja smo uporabili naslednjo zakonodajo in kriterije:

- Drugi odstavek 4. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami);
- Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje, Ur.l. RS, št. 9/2009 in 44/22 – ZVO-2;
- Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presoj vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22 – ZVO-2);

1 ZNAČILNOSTI IZHODIŠČ

a) Splošno o planu

Lastnik zemljišč s parcelnima števkama 1798 in 1807, obe k.o. 2509 Bač, v skupni izmeri cca. 2938 m², ki se nahajata v naselju Bač v Občini Ilirska Bistrica, želi na predmetnih zemljiščih graditi stanovanjsko stavbo s pomožnimi objekti za lastne potrebe.

b) Ugotovitve v zvezi s planom

Po pripadajočem občinskem OPN sta parceli s parc. št. 1798 in 1807, obe k. o. Bač, opredeljeni kot stavbno zemljišče. Območje ima določeno namensko rabo prostora SKk – površine podeželskega naselja s kmetijami. Zemljišče leži znotraj prostorske enote z oznako BA05.

EUP BA05 je večinoma nepozidano območje ob severnem robu vasi Bač, kjer so tiste površine, ki niso pozidane, v uporabi kot kmetijska zemljišča brez trajnih nasadov. Večinoma je okolica območja pozidana z enostanovanjskimi hišami in z avtohtonimi domačijami, v območju znotraj OPPN-ja pa so večinoma kmetijska zemljišča oz. vrtovi domačij.

V bližini območja EUP BA05 se na J in JZ strani nahaja vas, na SZ strani so kmetijske površine, delno v zaraščanju, na SV strani so pozidana zemljišča – območje gospodarskih con, na vzhodni strani je pas pozidanih zemljišč z enostanovanjskimi stavbami ter dostop do območja za potrebe obrambe, ki se nahaja v neposredni bližini naselja.

- Hrup

Obravnavano območje se nahaja v neposredni bližini vojaškega strelišča.

- Viri pitne vode¹:

Območje obravnavanega plana se ne nahaja na vodovarstvenem območju, prav tako na obravnavanem območju in v neposredni bližini ni izdanih vodnih dovoljenj za oskrbo s pitno vodo.

Območje plana se nahaja na načrtovanih vodovarstvenih območjih:

- interni nivo območja po letu 2004 (VVO_ID: 14862) in
- predlagani nivo območja do leta 2002 (VVO_ID: PVVO_OBM_909).

Plan se nahaja na območju Vodnega telesa podzemnih voda KRAŠKA LJUBLJANICA (šifra vodnega telesa: SIVTPODV1010), ki je zaradi kraških in skraselih značilnosti prvih dveh vodonosnikov ter razpoklinskih značilnosti prvega vodonosnika, zelo ranljiv za posledice različnih virov onesnaženja, zaradi česar so lahko ogroženi vodni viri za oskrbo s pitno vodo, tudi v več deset km oddaljenih predelih.

- Elektromagnetna sevanja

Po podatkih iz geodetskega načrta se v neposredni bližini obravnavanega območja nahaja električno omrežje srednje napetosti (20 kV).

- Poplavna območja:

Obravnavano območje se ne nahaja na območju poplav.

¹ Vir: Atlas voda -

<https://geohub.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=f89cc3835fcd48b5a980343570e0b64e>

2 PODROBNEJŠE USMERITVE ZA NAČRTOVANJE KONKRETNIH PROSTORSKIH UREDITEV

2.1 ZRAK

Zaradi zmanjšanja onesnaževanja zraka se za ogrevanje prednostno načrtuje priključevanje stavb na sisteme daljinskega ogrevanja.

Pri vseh vrstah ogrevanja imajo prednost energetski viri, ki manj onesnažujejo zrak (alternativni viri, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin).

V fazi gradnje je treba izvajati ukrepe za preprečevanje prašenja. Smiselno naj se uporabijo določila predpisa, ki ureja preprečevanje in zmanjševanje emisije delcev iz gradbišč.

2.2 HRUP

V bližini načrtovanega prostorskega načrta se nahaja vojaško strelišče. Treba je oceniti, koliko je hrup, ki ga povzročajo aktivnosti strelišča, moteč za prebivalce Boča in se v dogovoru z njimi odločiti, ali je načrtovanje novih stanovanjskih stavb na predstavljeni lokaciji smotno.

S stališča varovanja zdravja in počutja ljudi bi novogradnjo stanovanjskih hiš na tej lokaciji odsvetovali in predlagali iskanje alternativne rešitve.

2.3 VODE

Prostori in mesta, kjer se bodo med gradnjo, obratovanjem in opustitvijo pretakale, skladiščile, uporabljale nevarne snovi, njihova embalaža in ostanki, vključno z začasnim skladiščenjem nevarnih odpadkov (npr. motorna goriva, olja in maziva, pesticidi) morajo biti urejeni kot zadrževalni sistem - lovilna skleda, brez odtokov, neprepustna za vodo, odporna na vse snovi, ki se v njej nahajajo, dovolj velika, da zajame vso morebiti razlito ali razsuto količino snovi oziroma tekočin.

Prometne ceste, manipulativne in intervencijske površine in površine mirujočega prometa (npr. parkirišča) morajo biti utrjene, odvajanje onesnaženih padavinskih odpadnih voda s teh površin mora biti urejeno preko zadrževalnikov, usedalnikov, lovilnikov olj.

2.4 ELEKTROMAGNETNA SEVANJA

Po pripadajočem občinskem OPN sta parceli s parc. št. 1798 in 1807, obe k. o. Bač, opredeljeni kot stavbno zemljišče. Lastnik zemljišč želi na predmetnih zemljiščih graditi stanovanjsko stavbo s pomožnimi objekti za lastne potrebe. Po podatkih iz geodetskega načrta se v neposredni bližini obravnavanega območja nahaja električno omrežje srednje napetosti – kablovod (20 kV) in elektroenergetska prostostoječa transformatorska postaja (TP). Stanovanjske površine sodijo v območja I. stopnje varstva pred sevanjem. Mejna vrednost magnetnega polja za območje I. stopnje varstva pred sevanjem za nove in rekonstruirane vire sevanja, glede na Uredbo o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2) (50 Hz), znaša 10 μ T. Mejna vrednost električnega polja za območje I. stopnje varstva pred sevanjem za nove in rekonstruirane vire sevanja, glede na Uredbo o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2) (50 Hz), znaša 0,5 kV/m.

Nove stanovanjske stavbe s pomožnimi objekti za lastne potrebe se naj umeščajo v prostor tako, da bodo čim bolj oddaljene od virov elektromagnetnega sevanja (kablovoda in TP). Nove stanovanjske stavbe s pomožnimi objekti za lastne potrebe, naj se ne umeščajo v koridorje varovalnega pasu elektroenergetskega omrežja (kablovoda). Zaradi zaščite zdravja ljudi mora biti minimalen odmik teh stavb od virov EMS najmanj tolikšen, da mejne vrednosti elektromagnetnega sevanja, ki veljajo

za I. območje varstva pred EMS kot jih določa Uredba o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2), niso presežene.

Glede na rezultate epidemioloških študij, katere nakazujejo povezavo z otroško levkemijo pri vrednostih magnetnega polja nad 0,3 oz 0,4 μT pa kot strokovnjaki priporočamo, da so odmik teh stavb od virov EMS najmanj tolikšne, da so vrednosti pod zgoraj navedenimi. Ne glede na to, kolikšen minimalen odmik je določen, ta odmik ne sme biti manjši kot znaša varovalni pas sistemov elektrike določen z Energetskim zakonom – EZ-1 (Uradni list RS, št. 17/14).

2.5 ZELENE POVRŠINE IN ZAŠČITA PRED UV SEVANJEM

Zelene površine je treba načrtovati tako, da omogočajo zdrav življenjski slog in krepitev zdravja ter zagotavljajo senco. V okviru obravnavanega plana je v ta namen treba na primeren način načrtovati:

- a) Zelene površine v stanovanjskih območjih
 - o Zelene površine v območjih s pretežno eno- in dvostanovanjskimi stavbami

Podrobnejši napotki za načrtovanje so dosegljivi na spletni povezavi

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/zeleni-sistem.pdf>

Pri načrtovanju zelenih površin je treba upoštevati tudi priročnik za načrtovanje zelenih površin za spodbujanje telesne dejavnosti in zdravega življenjskega sloga Ven za zdravje, dosegljiv na spletni povezavi <https://www.dobertekslovenija.si/wp-content/uploads/2020/02/Ven-za-zdravje-priro%C4%8Dnik.pdf>.

2.6 PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

Za prilagajanje podnebnim spremembam se načrtuje:

Obvladovanje visokih temperatur

- a) Ukrepi na nivoju stanovanjskih območij:
 - Mreža zelenih koridorjev, manjših odprtih površin, obcestnih dreves ter zelenih streh in sten, ki imajo učinek evaporativnega hlajenja in nudijo senco hišam;
 - Načrtovanje ribnikov, javnih kopališč in privatnih bazenov za kopanje, fontan;
 - Orientacija stavb in ulic na način, da zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote in omogočajo boljšo prevetrenost tudi z lahnim vetrom;
 - Načrtovanje »hladnih materialov« za utrjevanje cest in velikih parkirišč, da se poveča refleksija sončnih žarkov (treba pa je upoštevati problem bleščanja) ali načrtovanje materialov, ki povečajo permeabilnost padavin v tla, kar poveča učinek hlajenja zaradi evaporacije;
 - Načrtovanje mreže »hladnih« streh iz svetlo obarvanih materialov, ki zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote in zmanjšujejo potrebo po dodatnem mehanskem hlajenju.
- b) Ukrepi na nivoju stavb
 - Zasaditve, ki senčijo stavbe in napredne zasteklitve, ki zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote;
 - Načrtovanje uporabe materialov, ki preprečujejo penetracijo toplote vključno z uporabo »hladnih« gradbenih materialov ter zelenih streh in zelenih sten;
 - Načrtovanje inovativne uporabe vode za hlajenje vključno z uporabo talne in površinske vode;
 - Načrtovanje mehanskega hlajenja vključno s toplotnimi izmenjevalci in klasičnimi klima napravami.
 - Načrtovanje pokritih pločnikov (arkad), ki nudijo senco in zaščito pred padavinami.

Pripravili:

za Andrej Uršič, univ. dipl. biol.

SONJA
JERAM

Digitally signed
by SONJA JERAM
Date: 2023.11.13
07:39:51 +01'00'

dr. Sonja Jeram, univ. dipl. biol.

SONJA
JERAM

Digitally signed
by SONJA JERAM
Date: 2023.11.13
07:40:07 +01'00'

Maša Ceglar, mag. san. inž.

MAŠA
CEGLAR

Digitally signed
by MAŠA CEGLAR
Date: 2023.11.13
08:04:57 +01'00'

za Leon Žaberl, univ. dipl. ing. kem. teh.

SONJA
JERAM

Digitally signed
by SONJA JERAM
Date: 2023.11.13
07:40:22 +01'00'

Predstojnica
Nina Pirnat, dr. med.
spec. epid. in javnega zdravja

V vednost:

- naslov
- arhiv, tu

NINA PIRNAT

Digitalno podpisal NINA
PIRNAT
Datum: 2023.11.13 08:26:34
+01'00'

